

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА НІМЕЦЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

НІМЕЦЬКОМОВНА ЛІТЕРАТУРА МІГРАНТІВ

підготовки	магістра
спеціальності	035 Філологія
освітньо-професійної програми	Мова і література (німецька). Переклад

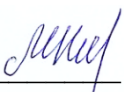
Луцьк – 2023

Силабус вибіркового освітнього компонента «Німецькомовна література мігрантів» підготовки другого (магістерського) рівня вищої освіти, галузі знань 03 «Гуманітарні науки», спеціальності 035 «Філологія», за освітньо-професійною програмою «Мова і література (німецька). Переклад».

Розробник: Лисецька Н. Г., доцент кафедри німецької філології, кандидат філологічних наук, доцент.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

 (доц. Лисецька Н. Г.)

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри німецької філології

протокол № 1 від 29.08.2023 р.

Завідувач кафедри: (доц. Зубач О. А.)

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна (очна) форма навчання	03 «Гуманітарні науки» 035 «Філологія» «Мова і література (німецька). Переклад» Магістр	Вибіркова
Кількість годин/кредитів <u>120/4</u>		Рік навчання <u>2</u>
		Семестр <u>3-й</u>
		Лекції <u>6</u> год.
		Практичні (семінарські) <u>18</u> год. Лабораторні <u>0</u> год. Індивідуальні <u>0</u> год.
		Самостійна робота <u>88</u> год.
		Консультації <u>8</u> год.
ІНДЗ: <u>немає</u>	Форма контролю: залік	
Мова навчання німецька		

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові	Лисецька Наталія Григорівна
Науковий ступінь	кандидат філологічних наук
Вчене звання	доцент
Посада	доцент кафедри німецької філології
Контактна інформація	моб. 066 1050516
	lysetska.nataliya@vnu.edu.ua
Дні занять згідно розкладу: (http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi)	

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу.

Силабус освітнього компонента «Німецькомовна література мігрантів» складено відповідно до освітньо-професійної програми «Мова і література (німецька). Переклад». підготовки магістра галузі знань 03 «Гуманітарні науки», спеціальності 035 «Філологія». Запропонований курс вивчається у третьому семестрі магістратури та входить до переліку вибірових компонентів.

Німецькомовна література мігрантів розкриває низку проблем, які виникають у мультикультурному суспільстві, допомагає пізнати природу міжкультурних непорозумінь і способи їх подолання.

Зважаючи на всезростаючу роль міграційних процесів у всьому світі у сучасному суспільстві виникає потреба не лише вивчення питання глобалізації,

але й ідентифікації. Вагому роль у розвитку літератури завдячуємо письменникам, які мігрували у інші країни і відображали у своїй творчості проблеми мультикультурного суспільства. Їхня літературна спадщина зростає з кожним роком і розвиває сучасну німецьку мову.

2. Пререквізити (*Рівень володіння німецькою мовою B2, знання країнознавства та історії Німеччини*).

Постреквізити (*Лінгвістичний та літературознавчий аналіз тексту*).

3. Мета і завдання освітнього компонента. Мета курсу – ознайомити студентів з різновидом літератури, характерним для мультикультурної німецькомовної літератури останньої третини ХХ – початку ХХІ століття.

Основні завдання курсу:

- ознайомлення із причинами й історією появи міграційної літератури в німецькомовному літературному контексті;
- ознайомлення із розмаїттям тем і основними творами найважливіших лауреатів літературної премії імені Адальберта Шаміссо;
- розкриття рецепції творів авторів з міграційним бекграундом у німецькомовному світі;
- ознайомлення з особливостями культури націй та особливостями сприйняття німецької культури представниками інших націй.

Курс навчання передбачає набуття таких вмінь:

- розпізнавати різні культурні нашарування у міграційних текстах;
- проводити постколоніальний аналіз тексту;
- визначати новизну літературних прийомів для німецькомовної літератури;
- визначати міжкультурну специфіку творів письменників з міграційним підґрунтям і їхнє місце в літературному процесі.

Методи навчання: пояснювально-ілюстративний метод; частково-пошуковий метод; проблемно-пошуковий метод; дослідницький; активний та інтерактивний методи; метод пояснення, тренування, практика в спілкуванні; методи дистанційного навчання.

4. Результати навчання (Компетентності).

Відповідно до Стандарту вищої освіти України галузі знань 03 «Гуманітарні науки», спеціальності 035 «Філологія» для другого (магістерського) рівня вищої освіти, що був затверджений і введений в дію наказом Міністерства освіти і науки від 20 червня 2019 р. № 871, кінцеві вимоги до рівня знань та вмінь випускника-філолога експлікуються в набутих ним протягом навчання компетентностях та результатах навчання (URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/06/25/035-filologiya-magistr.pdf>).

У процесі вивчення курсу «Леся Українка у німецьких перекладах» студент повинен оволодіти такими загальними та спеціальними (фаховими, предметними) компетентностями, як:

Загальні компетентності:

ЗК 2. Здатність бути критичним і самокритичним.

- ЗК 3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК 5. Здатність працювати в команді та автономно.
- ЗК 6. Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- ЗК 7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК 9. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК 10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня.
- ЗК 11. Здатність проведення досліджень на належному рівні.
- ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

- ФК 2. Здатність осмислювати літературу як полісистему, розуміти еволюційний шлях розвитку вітчизняного і світового літературознавства.
- ФК 3. Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.
- ФК 4. Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.
- ФК 6. Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.
- ФК 7. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.
- ФК 8. Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату.

Програмні результати навчання:

- ПРН 1. Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.
- ПРН 2. Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.
- ПРН 3. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.
- ПРН 5. Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня.
- ПРН 6. Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації.
- ПРН 8. Оцінювати історичні надбання та новітні досягнення літературознавства.

ПРН 9. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.

ПРН 10. Збирати й систематизувати мовні, літературні, фольклорні факти, інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів і жанрів (залежно від обраної спеціалізації).

ПРН 11. Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

ПРН 12. Дотримуватися правил академічної доброчесності.

ПРН 15. Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу.

ПРН 16. Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

5. Структура освітнього компонента.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекції	Практ.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Theoretische Grundlagen						
Тема 1. Theoretische Grundlagen. Transkultur, Interkultur, Multikultur, Leitkultur.	4	2	-	2	-	Л/ДС/5
Тема 2. Interkulturalität und Literaturwissenschaft.	5	2	-	2	1	Л/ДС/5
Тема 3. Einwanderung prägt Deutschland. „Vom Orientexpress zum Intercity“.	4	2	-	2	-	Л/ДС/5
Разом за ЗМ 1	13	6	-	6	1	15
Змістовий модуль 2. Deutschsprachige Migranteliteratur						
Тема 4. MASCHA KALEKO „Emigranten-Monolog“ CYRUS ATABAY „Stadtplan von Samarkand“ ADEL KARASHOLI „Das Seil“	6	-	2	4	-	СЗ/ДС/5
Тема 5. JOSEPH ROTH „Erdbeeren“ (Auszug)	6	-	1	4	1	СЗ/ДС/5

„Das jüdische Städtchen“						
Тема 6. JOSEPH ROTH „Ukrainomanie“ „Der Fürst und die Balalaika“ „Ukrajinkustarspilka“	5	-	1	4	-	C3/ДC/5
Тема 7. FRANCESCO MICIELI „Ich weiß nur, dass mein Vater große Hände hat“	10	-	2	8	-	C3/ДC/5
Тема 8. ALEV TEKINAY „Die Deutschprüfung“	11	-	2	8	1	C3/ДC/5
Тема 9. RAFIK SCHAMI „Subabe oder Wundersames aus der Fremde“ YOKO TAWADA „Von der Muttersprache zur Sprachmutter“	10	-	2	8	-	C3/ДC/5
Тема 10. FERIDUN ZAIMOGLU „Kieler Kunststücke“ RUMJANA ZACHARIEVA „Kamille“	6	-	1	4	1	C3/ДC/5
Тема 11. ILIJA TROJANOW „Die doppelte Burgschaft“ SHERKO FATAH „Gespräch in der alten Stadt“	5	-	1	4	-	C3/ДC/5
Тема 12. DIMITRE DINEV „Wechselbäder“, „Totenwache“ ABBAS KHIDER „Der falsche Inder“ (Auszug)	11	-	2	8	1	C3/ДC/5
Тема 13. KATJA PETROWSKAJA „Vielleicht Esther“ (Auszug)	11	-	2	8	1	C3/ДC/5
Тема 14. SAŠA STANIŠIĆ „Herkunft“ (Auszüge)	11	-	2	8	1	C3/ДC/5
Präsentation und Vortrag zum Thema: „Schriftsteller im Exil und deren Werke“/„Exil“	15	-	-	14	1	P/30
Разом за 3М 2	107	-	18	82	7	85
Всього годин / балів	120	6	18	88	8	100

*Форми навчання і контролю: СЗ – семінарське заняття, Л/ДС – лекція, дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також доповідь, презентація, аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання.

Самостійна робота включає:

- 1) підготовку до практичних занять;
- 2) прочитання та представлення творів;
- 3) підготовка презентації та написання доповіді.

Самостійна робота студента враховується при відповідях на семінарських заняттях та дискусіях.

IV. Політика оцінювання

Поточне оцінювання знань студентів здійснюється за п'ятибальною системою та включає оцінювання роботи студентів під час аудиторних занять за усні та письмові відповіді, написання доповідей, контрольних робіт, різних видів завдань, за участь у дискусіях і обговореннях. Всього за поточне оцінювання студенти можуть отримати 100 балів (накопичувальна система балів, які студенти можуть отримати за конкретні види діяльності в межах змістових модулів).

Оцінювання поточного контролю в межах семінарського заняття:

- Оцінка «відмінно» відповідає 5 балам за усні відповіді на семінарських заняттях, написання письмових робіт (творчого завдання) і ставиться за широкі й системні знання теоретичного й практичного матеріалу з освітнього компонента «Німецькомовна література мігрантів»;

- Оцінка «добре» відповідає 4 балам за усні відповіді на семінарських заняттях, написання письмових робіт (творчого завдання) і ставиться за хороші знання теоретичного й практичного матеріалу з освітнього компонента «Німецькомовна література мігрантів»;

- Оцінка «задовільно» відповідає 3 балам на семінарських заняттях, написання письмових робіт (творчого завдання) і ставиться за базові знання теоретичного й практичного матеріалу з освітнього компонента «Німецькомовна література мігрантів»;

- Оцінка «незадовільно» відповідає 0-2 балам на семінарських заняттях, написання письмових робіт (творчого завдання) і ставиться у випадку невиконання практичних завдань та незнання теоретичного матеріалу з освітнього компонента «Німецькомовна література мігрантів».

Вивчення ОК «Німецькомовна література мігрантів» завершується підготовкою презентації з доповіддю, яка оцінюється у максимально 30 балів.

Оцінювання підсумкової презентації з доповіддю. Максимальна кількість балів за відповідь дорівнює 30.

- Оцінка «**відмінно**» відповідає **27-30** балам за глибоке й системне представлення теоретичного й практичного матеріалу з теми доповіді.
- Оцінка «**добре**» відповідає **23-26** балам за хороше знання представлення теоретичного й практичного матеріалу з теми доповіді.
- Оцінка «**задовільно**» відповідає **18-22** балам за базове представлення теоретичного й практичного матеріалу з теми доповіді.
- Оцінка «**незадовільно**» відповідає **0-17** балам за незнання теоретичного й практичного матеріалу з теми доповіді.

Основні види роботи та принципи організації поточного та підсумкового оцінювання розкриті у відповідному [Положенні ВНУ імені Лесі Українки](#)

Політика викладача щодо студента. Відвідування занять є обов'язковим. Якщо студент не може бути присутнім на практичних заняттях, він має можливість працювати за індивідуальним планом.

Студенти, які є членами наукових проблемних груп, авторами статей і тез, доповідачами на наукових конференціях, переможцями та активними учасниками фахових студентських олімпіад, мають право протягом семестру за кожен виконаний вид діяльності одноразово отримати додаткові заохочувальні бали до відповідного ОК, якщо здійснена активність здобувачів відповідає профілю курсу. У цьому випадку студент інформує викладача/ів про свої здобутки. Викладач має право самостійно визначити валідність, заявлених студентом отриманих результатів та приймає рішення щодо зарахування або незарахування таких балів:

– 3 бали – за результативну роботу у студентській проблемній групі (систематичне відвідування, обговорення), публікацію тез (підготовку матеріалів конференції) або виступ/и на конференції/ях без публікації/й, участь у I етапі Всеукраїнської студентської олімпіади;

– 5 балів – за публікацію статті/ей у збірнику студентських наукових праць, перемога у I етапі Всеукраїнської студентської олімпіади;

– 10 балів – за публікацію статті (статей) у збірнику наукових праць, що входить до категорії Б, або призове місце на II етапі Всеукраїнської студентської олімпіади;

– 15 балів – за перше місце на I етапі Всеукраїнської студентської олімпіади.

Здобувачам освіти можуть бути зараховані результати навчання, отримані у формальній, неформальній та/або інформальній освіті (професійні (фахові) курси/тренінги, громадянська освіта, онлайн-освіта, стажування). Процес зарахування регулюється [Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті ВНУ імені Лесі Українки](#) і рішенням науково-методичної комісії факультету від 03.02.2022 року, протокол № 7.

При цьому студент у встановлені терміни подає заяву на ім'я декана та долучає усі необхідні документи до розгляду. Матеріали розглядаються на засіданні Предметної комісії, створеної розпорядженням декана факультету з

урахуванням Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті ВНУ імені Лесі Українки.

Політика щодо академічної мобільності. Невід'ємною частиною вивчення іноземної мови та становлення кваліфікованого випускника вважаємо академічну мобільність, яка регулюється відповідним [Положенням про реалізацію права на академічну мобільність студентам ВНУ імені Лесі Українки](#).

Політика щодо академічної доброчесності. [Кодекс академічної доброчесності ВНУ імені Лесі Українки](#) передбачає самостійну, чесну та відповідальну роботу студента над поставленими завданнями. Відповідальність за дотримання академічної доброчесності покладена як на викладачів, так і на здобувачів освіти, які в разі виявлення порушень академічної доброчесності несуть відповідальність.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Підготовка до практичних занять має бути вчасною. Якщо студент був відсутній на занятті з поважної причини (участь у конференції та конкурсах, академічна мобільність, лікарняний листок), він може здати модульну заборгованість викладачу в індивідуальному режимі (коли викладач має години консультації на кафедрі німецької філології) або на його електронну скриньку. Дедлайном до кожного пропущеного практичного заняття вважається надсилання виконаних завдань практичного заняття на електронну скриньку викладача до початку наступного практичного заняття або їх здавання на консультації викладачу.

V. Підсумковий контроль

Оскільки формою контролю вибіркового ОК «Німецькомовна література мігрантів» є залік, то оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю за результатами видів робіт, передбачених силабусом (див. пункт 5. Структура освітнього компонента).

У випадку незадовільної підсумкової оцінки або за бажанням підвищити рейтинг, студент може дібрати бали, виконавши певний вид робіт (наприклад, здати одну із тем або перездати якусь тему).

В оцінці знань студентів враховується:

- 1) достатність обсягу відповіді (повна, недостатньо повна, неповна);
- 2) обізнаність з основними поняттями, принципами, законами, правилами навчальної дисципліни;
- 3) логічність викладу матеріалу;
- 4) обґрунтованість власних міркувань;
- 5) уміння інтегрувати та диференціювати знання теоретичного матеріалу та застосовувати їх при виконанні практичних завдань.

Перелік питань до заліку

1. Multikultur, Transkultur, Leitkultur, Interkultur.
2. Interkulturalität und Literaturwissenschaft.
3. Die Lyrik der deutschsprachigen Migranteliteratur.

4. Joseph Roth und die Problematik seiner Werke.
5. Francesco Micieli „Ich weiß nur, dass mein Vater große Hände hat“.
6. Alev Tekinay „Die Deutschprüfung“.
7. Yoko Tawada „Von der Muttersprache zur Sprachmutter“.
8. Selim Ozdogan „Am Bahnhof“.
9. Abbas Khider „Der falsche Inder“ (Auszug).
10. Katja Petrowskaja „Vielleicht Esther“ (Auszug).
11. Saša Stanišić „Herkunft“ (Auszüge).
12. Exil. Migrantenliteratur.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перекладання)

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна література:

1. Chiellino C. (Hg.). Interkulturelle Literatur in Deutschland: Ein Handbuch. Stuttgart: Metzler, 2000.
2. Lottmann J. (Hg.). Kanaksta: Von deutschen und anderen Ausländern. Berlin: Quadriga, 1999.
3. Nicklas H. Burkhard Müller und Hagen Kordes (Hrsg.) Interkulturell denken und handeln: Theoretische Grundlagen und gesellschaftliche Praxis. Bonn: Lizenzsaugabe Bundeszentrale für Politische Bildung, 2006.
4. Давиденко Г., Чайка О., Гричаник Н., Кушнерьова М. Історія новітньої зарубіжної літератури : навчальний посібник. Київ: «Центр учбової літератури», 2017. 274 с.
5. Лисецька Н. Г. Німецькомовна література мігрантів: Йозеф Рот // *«Іноземна мова у полікультурному просторі: досвід та перспективи» : збірник матеріалів V Всеукраїнської науково-практичної конференції*, м. Кам'янець-Подільський, 6 квітня 2023 р. / редкол. Т.В. Калинюк (відп. ред.) та ін. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний

- університет імені Івана Огієнка, 2023. С. 39–42.
6. Скорина Л. Аналіз художнього твору : навч. посібник для студентів гуманітарних спеціальностей (філологія, літературна творчість, журналістика). Тернопіль: Навчальна книга «Богдан», 2013. 424 с.

Додаткова література:

1. Fremdheit, Identität und Integration – Einwanderungsland Deutschland, extra 3 (NDR). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=ihkJi7AqZ4E>
2. Goethe Institut, Migration und Integration.
URL: <http://www.goethe.de/lhr/prj/daz/deindex.htm>
2. Heinrich-Böll- Stiftung, *Migrationsliteratur: Eine neue deutsche Literatur? Dossier* (2009). URL:
https://heimatkunde.boell.de/sites/default/files/dossier_migrationsliteratur.pdf
3. Lebenswege vor Ort: Landesvertretung Rheinland-Pfalz in Berlin:
URL: <https://www.youtube.com/watch?v=T96jS4qCrLg>
4. Vom Gastarbeiter zum Nachbarn - 50 Jahre deutsch-türkisches Anwerbeabkommen (DW):
URL: <https://www.youtube.com/watch?v=OA7d2U3KHSO>
5. Zuwanderung – Gewinn oder Verlust, ARD-alpha:
URL: <https://www.youtube.com/watch?v=YfTCwWFieZw>

INTERKULTURELLE LYRIK

1. Zu Jose F.A. Oliver:
URL: <https://www.lyrikline.org/de/gedichte/beobachte-5574>
2. Zu Ozlem Ozgul Dundar:
URL: <https://www.lyrikline.org/de/gedichte/bilder-schweifen-vor-derretina-12295>
3. Zu Mascha Kaleko:
URL: <https://www.lyrikline.org/de/gedichte/bescheidene-anfrage-1585>
4. Zu Odile Kennel:
URL: <https://www.lyrikline.org/de/gedichte/i-dann-fing-ich-noch-einmalmit-der-zeile-i-11645>
5. Zu Oskar Pastior:
URL: <https://www.lyrikline.org/de/gedichte/abschrankung-isstwegweiser-188>
6. Zu Valeri Scherstjanoi:
URL: <https://www.lyrikline.org/de/gedichte/oh-laeutet-lauthaelse-11068>
7. Zu Thien Tran:
URL: <https://www.lyrikline.org/de/gedichte/close-reading-5687>

AUTORINNEN und AUTOREN

1. Zu Abbas Khider: URL: <https://www.br.de/fernsehen/ardalpha/sendungen/alpha-forum/abbas-khider-sendung-100.html>
2. Zu Kaja Petrowskaja:
URL: <https://www.youtube.com/watch?v=wUQatgpYzTM>

3. Zu Saša Stanišić:

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=T-SiBX5J2fI>

4. Zu Feridun Zaimoglu:

URL: <https://www.br.de/mediathek/video/feridun-zaimoglu-kanaksprak-av:584f88ad3b467900119ea3b3>